

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВИХ ЮРИСТІВ ДЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MILITARY LAWYERS FOR ACTIVITY IN EXTREME CONDITIONS

У статті розглядається актуальна проблема підвищення рівня професійної підготовки курсантів-юристів, при навчанні на військово-юридичних факультетах (інститутах) у закладах вищої освіти, з урахуванням особливостей та екстремальних умов їх майбутньої військово-юридичної діяльності на посадах військових юристів у підрозділах та формуваннях силових структур, як у мирний, так і у воєнний час.

Зазначається, що військово-юридична діяльність військового юриста в екстремальних умовах, характеризується нестандартним і непередбачуваним характером, при дефіциті в часі та обмеженням владного характеру повноважень, не повної самостійності та незалежності на прийнятті правових та юридичних рішень.

Показано, що досягнення високого рівня та якості професійної підготовки майбутніх військових юристів, для військово-юридичної діяльності в екстремальних умовах, можливе лише шляхом запровадження нових освітніх інформаційних технологій при навчанні курсантів-юристів на військово-юридичних факультетах (інститутах) закладів вищої освіти. Проаналізовано фактори, які необхідно враховувати при впровадженні інформаційно-комп'ютерних технологій на основі автоматизованих засобів навчання в освітній процес, для навчання курсантів-юристів на юридичних факультетах у закладах вищої освіти, для підвищення рівня професійної підготовки майбутніх військових юристів. Розглянуто процес впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх військових юристів, шляхом застосування автоматизованих засобів навчання, на основі методу ситуативного моделювання правових завдань для екстремальних ситуацій. Розроблено етапи та алгоритм застосування автоматизованих засобів навчання на практичних заняттях, для набуття умінь та навичок курсантами-юристами, при вирішенні правових завдань в екстремальних умовах. Показано, що застосування інформаційно-комп'ютерних технологій, на основі автоматизованих засобів навчання у навчальному процесі при підготовці курсантів-юристів, при проведенні практичних занять, дозволяє багаторазово відпрацьовувати практичні вміння та навички, щодо вибору правильних адекватних варіантів вирішення правових проблем, які імітуються моделями-сценаріями для екстремальних умов при обмеженому інтервалі часу, а отже дозволяють, значно підвищувати якість професійної підготовки майбутніх військових юристів для військово-юридичної діяльності у підрозділах та формуваннях силових структур

для особливого періоду в екстремальних умовах.

Ключові слова: майбутні військові юристи, військово-юридична діяльність, інформаційно-комп'ютерні технології, автоматизовані навчальні засоби, модель-сценарій правового завдання, екстремальні умови.

The article considers the topical problem of raising the level of professional training of cadets-lawyers, while studying at military law faculties (institutes) of higher educational institutions, taking into account the peculiarities and extreme conditions of their future military-legal activity, military lawyers in units and the formation of law enforcement agencies, both in peacetime and in wartime. It is noted that the military-legal activity of a military lawyer in extreme conditions is characterized by non-standard and unpredictable nature, with a shortage of time and limited powers of authority, incomplete autonomy and independence to make legal and legal decisions. It is shown that achieving a high level and quality of professional training of future military lawyers for military and legal activities in extreme conditions is possible through the introduction of new educational information technologies in the training of cadet lawyers at military law faculties (institutes) of higher education. The factors that need to be taken into account when implementing information and computer technologies based on automated teaching aids in the educational process for training cadets in law at law faculties of higher education, to increase the level of training of future military lawyers are considered and analyzed. The process of introduction of information and computer technologies in the process of professional training of future military lawyers, through the use of automated training tools, based on the method of situational modeling of legal tasks for extreme situations. The stages and algorithm of application of automated teaching aids in practical classes, for the acquisition of skills and abilities of cadet-lawyers, in solving legal problems in extreme conditions have been developed. It is shown that the use of information and computer technology, based on automated teaching aids in the training process in the training of law students, in conducting practical classes, allows you to repeatedly practice practical skills to choose the right adequate solutions to legal problems that mimic. They are models-scenarios for extreme conditions with a limited time interval, and therefore allow to significantly improve the quality of training of future military lawyers for military-legal activities in units and formations of law enforcement agencies for a special period in extreme conditions.

Key words: future military lawyers, military-legal activity, information-computer technologies, automated teaching aids, legal task model-scenario, extreme conditions.

УДК [356.35:378.6](043.3)
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/44/1.20>

Буданов М.П.,
аспірант кафедри педагогіки,
методики та менеджменту освіти
Української інженерно-педагогічної
академії

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Підготовку фахівців у галузі військового законодавства, для потреб Збройних Сил України (ЗСУ) та інших силових структур, здійснює військово-юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,

Національна академія оборони України імені Івана Черняхівського, Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Освітній процес, при підготовці курсантів-юристів на військово-юридичних факультетах

(інститутах) у закладах вищої освіти (ЗВО), повинен забезпечувати можливість набуття майбутніми військовими юристами знань, умінь та навичок, які будуть затребувані у практичній військово-юридичній діяльності, як в умовах мирного часу, так і в умовах екстремального характеру [1, с. 2].

Після закінчення закладу вищої освіти, військових юристів скеровують для подальшого проходження служби у військові частини, установи (організації), зокрема ті, що виконують бойові завдання в районі проведення Операції Об'єднаних сил (ООС) та антитерористичних операцій (АТО) [2, с. 3].

Досвід участі українських військових юристів у районі проведення ООС (АТО), показав, що професія військового юриста, характеризується різноманітністю та передбачає комплексне поєднання різних видів професійної діяльності, у тому числі військово-юридичної діяльності військових юристів в екстремальних ситуаціях, для особливого періоду у мирний та воєнний час.

Як показала практика проведення ООС (АТО), військово-юридична діяльність військового юриста в екстремальних умовах, характеризується: нестандартним та непередбачуваним характером, при дефіциті в часі та з обмеженням владного характеру повноважень, відсутністю повної самостійності та незалежності при прийнятті правових та юридичних рішень, при виконанні поставлених (бойових) завдань перед підрозділами та формуваннями ЗСУ та інших силових структур.

Тому, випускники військово-юридичних факультетів (інститутів) закладів вищої освіти, повинні відповідати вимогам, що висуваються до військових юристів, при виконанні військово – юридичної діяльності у підрозділах та формуваннях ЗСУ та інших силових структурах для вирішення правових і юридичних завдань для особливого періоду у екстремальних умовах [3, с. 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичну базу досліджень проблеми юридичної освіти представляють наукові праці та дослідження вчених: М. Амінова, Н. Ануфрієва, Н. Аргані, Т. Білоуса, С. Бондурко, В. Васильєва, В. Вдовюка, О. В'юшина, О. Губаревої, С. Гусарєва, О. Дулова, В. Єнгалічева, М. Єнікеєва, В. Журавського, Л. Карамушки, В. Клименко, В. Костенко, М. Костицького, О. Кочеткова, В. Моляко, В. Опришко, В. Смірнова, О. Столяренко, В. Чуфарського, Л. Філонова, Ю. Швалба, Ю. Шемшученка та інших дослідників.

Зміст та особливості професійної підготовки майбутніх військових юристів для військово-юридичної діяльності в підрозділах та формуваннях силових структур, що містять дослідження: С. Ганаби, І. Івашкевича, К. Радченко, О. Ратінова, В. Романова, С. Шевцова. О. Федоренко, В. Ягупова.

Екстремальність умов військово-юридичної діяльності досліджувалась у роботах М. Макаренка, С. Мельника, К. Радченко, О. Федоренко.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Підвищення рівня професійної підготовки курсантів-юристів військово-юридичних факультетів (інститутів) закладів вищої освіти, для формування професійної компетентності майбутніх військових юристів, при виконанні військово-юридичної діяльності, у підрозділах та формуваннях ЗСУ та інших силових структурах в екстремальних умовах, вимагає розроблення нових та удосконалення існуючих педагогічних умов з урахуванням сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій, шляхом застосування автоматизованих засобів навчання, на основі моделювання вирішення правових завдань у екстремальних ситуаціях, в режимі реального часу.

Мета статті – підвищення рівня професійної підготовки курсантів-юристів в освітньому процесі під час навчання на військово-юридичних факультетах (інститутах) закладів вищої освіти, для формування у майбутніх військових юристів досвіду військово-юридичної діяльності у підрозділах та формуваннях ЗСУ та інших силових структур, для особливого періоду в екстремальних умовах, шляхом удосконалення існуючих педагогічних умов на основі сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій із застосуванням автоматизованих засобів навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На основі аналізу наукових публікацій [4, с. 44; 5, с. 348], поняття «військово-юридична діяльність військових юристів в екстремальних умовах», можна розглядати, як діяльність екстремального характеру, яку можна пояснити, як інтегративну характеристику обстановки, що радикально або раптово змінилася, та пов'язана з особливо несприятливими або загрозливими факторами для боєздатності підрозділів та формувань ЗСУ та інших силових структур, а також високою напруженістю та ризиком у реалізації доцільної військово-юридичної діяльності військових юристів у даних екстремальних умовах обстановки.

Відповідно до [5, с. 351], до екстремальних ситуацій, що відбуваються під впливом людського фактора, належать: терористичні акти; масові заворушення та спроби незаконного проникнення через державний кордон; збройні локальні конфлікти; антитерористичні операції (АТО), операції Об'єднаних сил (ООС), дії диверсійно-розвідувальних груп у зоні відповідальності підрозділів та формувань силових структур та інші.

Розглянемо фактори, які необхідно враховувати у військово-юридичній діяльності військових юристів підрозділів та формувань силових структур, для особливого періоду в екстремальних ситуаціях:

– нестандартність і непередбачуваність характеру виконання посадових обов'язків військового юриста в підрозділах та формуваннях силових структур для особливого періоду в екстремальних умовах;

– дефіцит часу прийняття правових і юридичних рішень;

– повне або часткове обмеження правових та юридичних повноважень на території проведення ООС (АТО) та у зоні відповідальності підрозділів та формувань ЗСУ та інших силових структур;

– певна віддаленість від органів військової юстиції та прокуратури;

– обмеженість владного характеру повноважень через неповну самостійність та незалежність при прийнятті правових та юридичних рішень.

Практика проведення ООС (АТО) показує, що з урахуванням вищевикладених факторів, військовий юрист у військово-юридичній діяльності екстремального характеру, повинен мати такі практичні навички та вміння:

– вміти критично аналізувати та формулювати правові проблеми та пропонувати їх вирішення у сформованих екстремальних умовах обстановки для виконання поставленого (бойового) завдання підрозділами та формуваннями силових структур;

– мати навички у підготовці наказів командира військової частини для дій підрозділів у різних (підвищених) ступенях бойової готовності при виконанні поставленого (бойового) завдання;

– мати навички щодо моделювання правових ситуацій у професійній військово-юридичній діяльності в особливий період;

– вміти здійснювати взаємодію з представниками військової адміністрації (місцевої влади) на території локальних військових конфліктів у ході вирішення правових та юридичних завдань у екстремальній ситуації;

– вміти надавати правові рішення командирам (начальникам) підрозділів та формувань силових структур, у непередбачуваних та нестандартних екстремальних ситуаціях, що виникають під час проведення ООС (АТО) або під час ведення бойових дій.

Таким чином, виходячи з вищесказаного та ґрунтуючись на особливостях військово-юридичної діяльності військових юристів у підрозділах та формуваннях силових структур, для особливого періоду в екстремальних умовах, пропонується, для підвищення рівня професійної підготовки курсантів-юристів військово-юридичних факультетів (інститутів) закладів вищої освіти, удосконалити існуючі педагогічні підходи в освітньому процесі, із застосуванням сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій на основі автоматизованих засобів навчання.

Для підвищення якості професійної підготовки майбутніх військових юристів, при вирішенні

правових проблем в екстремальних умовах, розглянемо процес проведення практичного заняття (ПЗ) з курсантами-юристами, із застосуванням інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ) на основі автоматизованих навчальних засобів (АНЗ). Раціональне використання навчального часу призводить до необхідності перебудови навчального процесу у разі активного використання ІКТ на основі АНЗ.

Сьогодні, практичне заняття – запровадження нової інформації, втрачає свою актуальність у тій формі, в якій вона проводиться за традиційною моделлю навчання курсантів-юристів військово-юридичних факультетів ЗВО [6, с. 7]. Тому в роботі запропоновано розробити нові підходи для проведення практичної підготовки курсантів-юристів з використанням ІКТ на основі АНС, які зможуть реалізувати навчання майбутніх військових юристів при вирішенні правових проблем в екстремальних умовах.

На основі використання у навчальному процесі ІКТ на основі АНЗ, змодельовано етапи проведення ПЗ з курсантами-юристами військово-юридичних факультетів ЗВО (табл. 1.).

Таким чином, у розглянутій навчальній моделі проведення ПЗ курсантами – юристами, передбачена наступна діяльність викладача:

– координує роботу курсантів – юристів, як у процесі підготовки до ПЗ, так і під час його проведення;

– пред'являє зміст моделі-сценарію вирішення правової проблеми;

– демонструє методи та зразки, моделі-сценарію прийняття правових рішень, способи діяльності при виборі правових рішень;

– використовує зміст моделі-сценарію для позначення правової проблеми, виявлення протиріччя, створення проблемної правової ситуації;

– використовує зміст моделі-сценарію для демонстрації пошуку вирішення тієї чи іншої правової проблеми чи завдання;

– використовує зміст моделі-сценарію для демонстрації ходу дослідження, окремих його етапів.

Проведення ПЗ з курсантами – юристами, метою якого, є запровадження нового матеріалу, передбачає діяльність курсантів – юристів з вивчення реальних правових та юридичних проблем, проведення віртуального експерименту, самостійного формулювання висновків та перевірки їх справедливості. Ефективність та якість проведення такого ПЗ, багато в чому залежить від детальних інструкцій, грамотно вибудованої системи питань та завдань, що регулюють виконання дій курсантів – юристів, осмислення отриманих результатів. Все це має бути реалізовано у відповідних моделях-сценаріях для вирішення правових проблем.

Таблиця 1.

Етапи проведення практичного заняття з курсантами-юристами з використанням ІКТ на основі автоматизованих навчальних засобів

N n/n	Етап практичного заняття	Зміст	Діяльність курсантів – юристів	Діяльність викладача
1.	Формулювання запитань курсантами – юристами	Питання викладача	Відповідь на запитання викладача	Задає запитання курсантам – юристам
2.	Відповіді курсантів – юристів на запитання викладача	Питання викладача	Відповідь на запитання викладача	Задає запитання курсантам – юристам
3.	Формулювання викладачем завдань	Завдання викладача або введення моделі-сценарію	Знайомляться із завданням або з моделлю-сценарієм і задають питання за його умовою	Визначає модель-сценарій, за наявності варіативних моделей-сценаріїв, визначає їх індивідуальний сценарій до кожного курсанта – юриста
4.	Виконання завдання (моделі-сценарія) курсантами – юристами	Завдання викладача або моделі-сценарія	Виконують завдання (моделі-сценарія) та пересилають викладачу	Аналізує результати виконання курсантами – юристами завдань (моделі-сценарію)
5.	Формулювання контрольного питання або завдання (моделі-сценарія)	Контрольне завдання (моделі-сценарія)	Знайомляться із завданням (моделлю-сценарієм)	Визначає модель-сценарія, за наявності варіативних моделей-сценаріїв, визначає їх індивідуальний сценарій для кожного курсанта – юриста
6.	Виконання курсантами – юристами контрольного завдання (моделі-сценарія)	Контрольне завдання (моделі-сценарія)	Виконують завдання (моделі-сценарія), розміщують результати його виконання на АНЗ	Аналізує відповіді курсантів – юристів, оцінює їхню діяльність при роботі на АНЗ
7.	Формулювання висновків перевірки знань з використанням АНЗ	Висновки з перевірки знань з використанням АНЗ	Фіксують висновки на АНЗ	Формулює висновки та передає їх на АНЗ

Значимість такого роду зайняття, визначається також можливістю сприяння та становлення умінь осмисленої роботи, поглибленого аналізу правових та юридичних матеріалів, що піддаються вивченню, розвитку навичок дослідження.

Схема запропонованої моделі такого ПЗ, близька до логіки, що застосовується при вивченні нового матеріалу. Проте специфіка полягає в тому, що при вивченні нового матеріалу у традиційній формі, переважно здійснюється орієнтація на відомому компоненту і значною мірою на репродуктивну діяльність курсантів-юристів під час виконання завдань, запропонованих викладачем. У той час, як при проведенні ПЗ важливо, встановлюючи співвідношення досліджуваного матеріалу зі змістом ПЗ, конкретизувати, ілюструвати, поглиблювати розуміння теми і, головне, сприяти становленню у курсанта – юриста вміння аналізу, узагальнення, внутрішнього міркування .

Запропонована навчальна модель ПЗ, дозволяє курсантам – юристам, проводити наступну навчальну діяльність:

– активно взаємодіяти зі змістом моделі-сценарію: сприймати готову інформацію з банку правових та юридичних даних, спостерігати, запам'ятовувати етапи прийняття правових рішень;

– сприймати і відтворювати готові методи та зразки, моделі правових рішень, способи діяльності при прийнятті правових рішень;

– на основі інформації, пред'явленої викладачем, усвідомлювати проблемні правові ситуації, формулювати правові проблеми;

– на основі демонстрації викладача, усвідомлювати процес пошуку розв'язання правової проблеми, його етапи;

– на основі отриманої інформації з моделі-сценарію та банку даних із законодавчими та нормативно-правовими актами, усвідомлювати сутність дослідження, його етапів, дослідження в цілому.

– пошук можливостей застосування відомого способу для вирішення нового завдання;

– інтерпретація курсантами – юристами теоретичних фактів в юридичній галузі на основі запропонованих додаткових матеріалів та нормативно-правових актів;

– моделювати процеси реальної юридичної діяльності на основі запропонованих додаткових матеріалів та нормативно-правових актів.

Метою проведення такого ПЗ, є формування вміння аргументовано відстоювати свою точку зору на основі освоєних знань, вміння аналізувати висловлювані сторонами аргументи, вміння знаходити раціональну основу для прийняття аргументів інших учасників дискусії. Уміння аргументовано

відстоювати свою точку зору – інтегроване вміння, основними складовими якого є наступні вміння які набувають курсанти – юристи: визначати мету юридичної діяльності; відбирати інформацію відповідно до певної мети юридичної діяльності; вибудовувати ланцюжок обґрунтування правових проблем; знаходити (підбирати) контраргументи (контр-приклад).

Крім того, в процесі проведення ПЗ, формується вміння слухати, поважати думку інших курсантів – юристів, аналізувати судження протилежної сторони. Це ПЗ присвячено обговоренню поставленої проблеми або проблемної ситуації, або проблемного питання, або ситуації, що передбачає конструювання висновків, які включають: алгоритм, метод і спосіб вирішення юридичної задачі та проблеми.

Розглянемо підходи та етапи до розробки моделі та алгоритму застосування автоматизованого навчального засобу в освітньому процесі військово-юридичного факультету (інституту) ЗВО при прийнятті правових рішень курсантами-юристами в екстремальних ситуаціях, які максимально наближені до реальних. Для цього визначимо послідовності процесу підготовки та прийняття правового рішення курсантами – юристами, з використанням інформаційних технологій в освітньому процесі на основі застосування АНЗ.

Запропоновано наступні етапи підготовки та прийняття правового рішення курсантами – юристами, в ході проведення ПЗ, для відпрацювання моделі-сценарію, щодо прийняття правового рішення в екстремальних ситуаціях.

Етап 1. – Введення викладачем обраних моделей-сценаріїв, які відповідають певним екстремальним ситуаціям, для яких необхідне прийняття правових рішень;

Етап 2. – Обробка обсягу матеріалу та інформації, що надійшла від викладача;

Етап 3. – Прогноз і оцінка ситуації для прийняття правового рішення з використанням банку даних, що містить законодавчі та нормативно-правові акти;

Етап 4. – Формування оптимальних варіантів прийняття правового рішення на основі опрацьованої інформації та використання банку даних;

Етап 5. – Вибір основного варіанту прийняття правового рішення;

Етап 6. – Прийняття правового рішення.

Таким чином, блок-схема послідовності процесу підготовки та прийняття правового рішення з використанням ІКТ на основі застосування автоматизованого навчального засобу показана на рис. 1.

Для реалізації етапів підготовки та прийняття правового рішення курсантами – юристами в ході проведення практичних занять, з використанням автоматизованих засобів навчання, необхідно знайти таку процедуру побудови моделі сценарію, яка, з одного боку досить проста в реалізації, з іншого боку дозволяла будувати досить точну і адекватну модель (алгоритм) процесу прийняття правового рішення в екстремальних ситуаціях.

Модель вирішення правового завдання в ході практичних занять з курсантами – юристами, вимагає досить високої точності і складності, яка полягає в наступному: забезпечення можливості аналізу первинної інформації з урахуванням банку даних, що містить законодавчі та нормативно-правові акти; формування і вдосконалення у курсантів – юристів професійних навичок і умінь при задалегідь заданих відхиленнях моделі, щодо модельованого прототипу стандартного прийняття правового рішення, тобто похибки моделювання, що забезпечують необхідну ефективність навчання курсантів – юристів.

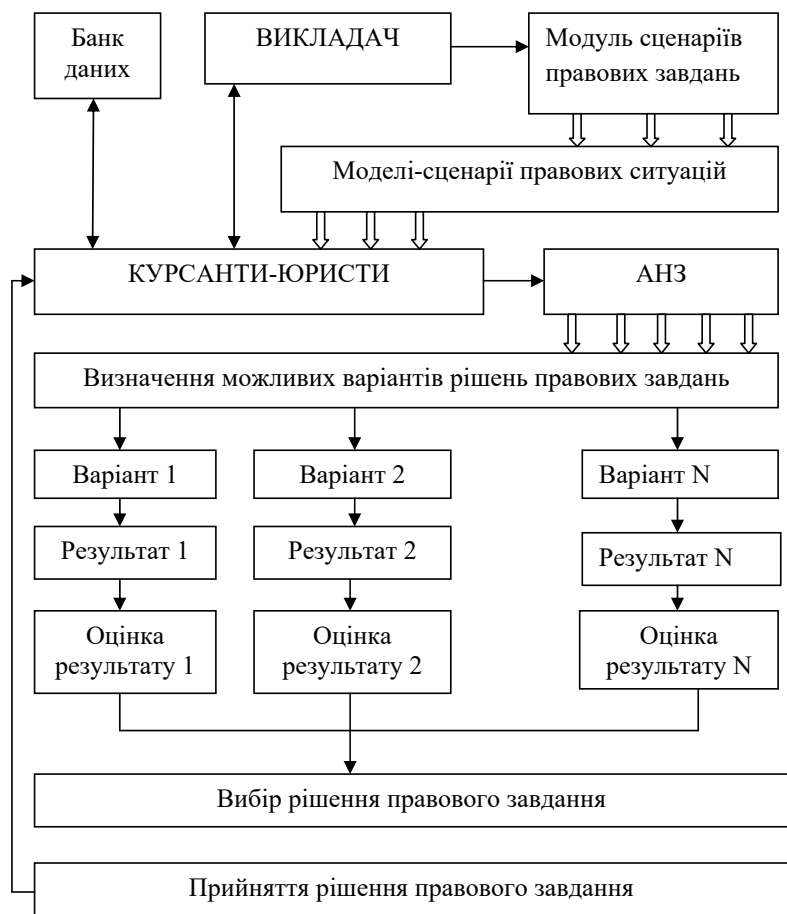

Рис. 1. Блок-схема послідовності процесу підготовки та прийняття правового рішення з використанням ІКТ на основі застосування автоматизованого навчального засобу

Для обґрунтування основних підходів до розробки моделей-сценаріїв вирішення правових проблем в екстремальних ситуаціях, у процесі навчання курсантів-юристів на практичних заняттях, представляється доцільним, заздалегідь розглянути умовну схему, що визначає послідовність проведення окремих етапів загального алгоритму вирішення правових проблем в екстремальних ситуаціях.

Вихідною позицією цієї схеми (рис. 1), служить окрема конкретна правова модель-ситуація, яка має бути реалізована в АНЗ, де на основі моделі (алгоритму) приймається правове рішення на задану вихідну ситуацію з урахуванням екстремальних умов.

Розглянемо етапи моделювання алгоритму прийняття правового рішення з використанням АНЗ, при проведенні ПЗ з курсантами – юристами, при вирішенні навчальних моделей-сценаріїв в екстремальних ситуаціях.

Запропоновані в роботі етапи моделювання алгоритму прийняття правового рішення курсантами – юристами, в залежності від обраної моделі-сценарія в екстремальних умовах, мають загальний характер і в деяких випадках, в залежності від складності моделі-сценарію, можуть коригуватися і змінюватися викладачем.

Курсанти – юристи, повинні оцінювати ситуацію і формувати вибір варіанта прийняття правового рішення, не лише в залежності від наявності тих чи інших правових та юридичних ознак, властивих цієї проблемі, але й у зв'язку з моментом їх реалізації, і тому, можна стверджувати, що будь-яка ознака інформації використовується, як завдання контролю та управління у співвідношенні з моментом часу його реалізації.

Розглянемо шляхи отримання курсантами – юристами, інформації про перебіг процесу прийняття правового рішення на автоматизованому навчальному засобі, в режимі реального часу.

Імітація завдань вирішення правових проблем, у вигляді моделей-сценаріїв, запроваджуються викладачем з пульта інструктора, за допомогою модулів сценаріїв.

Дані, про задану вихідну модель-сценарій з правової проблеми, надходять на АНЗ з модуля-сценарію, у вигляді інформації про правові та юридичні ознаки, за якими курсант – юрист, за допомогою інформації з банку даних (законодавчі та нормативно-правові акти), проводить аналіз ситуації та обирає варіанти прийняття рішення з даної правової проблеми (рис. 1).

Пропонується наступний алгоритм відпрацювання імітаційної моделі-сценарію, на вибір варіанта правильного вирішення правової проблеми в екстремальних умовах.

На першому етапі, імітаційна модель-сценарій, що використовується для опису і аналізу правових та юридичних ознак, притаманних правовій

проблемі, вводиться викладачем з пульта інструктора до кожного курсанта – юриста.

На другому етапі алгоритму, для поточної правової ситуації за допомогою банку, в якому зберігаються законодавчі та нормативно-правові акти, формується множник інформаційно – знакових моделей, поведінка яких раніше мала місце, в частково адекватних модельних правових ситуаціях.

На третьому етапі алгоритму, на основі формальних правил, приймаються можливі рішення, які порівнюються з рядом рішень, отриманих з банку юридичних даних і виробляється обмежена кількість найбільш адекватних правових рішень, близьких за змістом ознак моделі-сценарію вирішуваної правової проблеми.

На четвертому етапі алгоритму, відбувається прогнозування розвитку процесу до кожного з відповідних правових рішень. Оцінюються наслідки правових рішень курсантами – юристами і виробляються їх інтегральні характеристики. У разі неправильно обраного варіанту правового рішення, тобто неадекватного варіанту можливих правових рішень, підсистема прогнозування розвитку ситуації виробляє сигнал на повторення аналізу правових ситуацій. Цикл повторюється доти, доки не буде знайдено оптимальне правове рішення. Таким чином, застосування ІКТ на основі АНЗ у навчальному процесі, при підготовці курсантів – юристів, при проведенні ПЗ, дозволяє багаторазово відпрацьовувати практичні вміння та навички, щодо вибору правильних адекватних варіантів вирішення правових проблем, які імітуються моделями-сценаріями для екстремальних умов при обмеженому інтервалі часу, а отже дозволяють, значно підвищувати якість професійної підготовки майбутніх військових юристів для військово-юридичної діяльності у підрозділах та формуваннях силових структур для особливого періоду.

Висновки

Проаналізовано фактори, які необхідно враховувати при впровадженні інформаційно-комп'ютерних технологій на основі автоматизованих засобів навчання, в освітній процес для навчання курсантів-юристів.

На основі використання в навчальному процесі ІКТ на основі АНЗ, змодельовані етапи та модель проведення практичних занять, яка дозволяє курсантам – юристам удосконалити свої практичні навички та вміння, щодо вирішення правових та юридичних завдань в екстремальних умовах, у режимі реального часу.

Запропоновані підходи та етапи до розробки моделей-сценаріїв та алгоритму автоматизованого навчального засобу, можуть бути рекомендовані, при прийнятті правових рішень військовими юристами при самостійній професійній підготовці для військово-юридичної діяльності в екстремальних умовах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України : Наказ М-ва оборони України від 20 лип. 2015 № 346 : Зареєстровано в М-ві юстиції України 22 верес. 2015 р. за № 1126/27571. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1126-15>
2. Про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів у 2016–2017 навчальному році : Наказ М-ва оборони України від 19 серп. 2016 р. № 432. Київ, 2016. 3 с.
3. Про затвердження Загального положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листоп. 2008 р. № 1040. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1040-2008-%D0%BF>
4. Радченко К.А. Спрямованість освітнього процесу на набуття досвіду практичної діяльності як умова формування професійної компетентності майбутніх військових юристів. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2017. № 12 (67). С. 44–47.
5. Федоренко О.І. Особливості готовності майбутніх фахівців правоохоронних органів до професійної діяльності в екстремальних умовах / О.І. Федоренко // *Зб. наук. пр. Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: Педагогічні науки. № 2 (17). Хмельницький, 2019. С. 347–359.
6. Опришко В. Ф. Підготовці майбутніх юристів – високі вимоги. *Проблеми вдосконалення підготовки юристів: професійні та морально-етичні аспекти* : зб. матеріалів наук.-метод. конф., жовт. 2008. Київ : КНЕУ, 2008. С. 3–13.